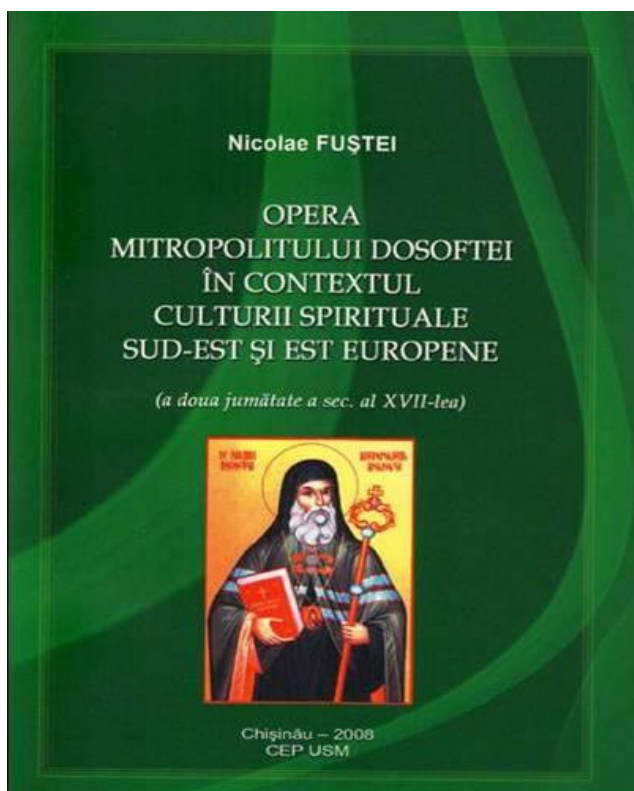

Mitropolitul Dosoftei și opera sa în interpretarea inginerului, teologului și istoricului Nicolae Fuștei

Se întâmplă și de acestea ca un savant pînă a obține calificativul de erudit să treacă prin mai multe școli, studii aprofundate în diverse domenii, schimbarea profesiilor, care într-un final fericit să le îmbine armonios pe toate în realizarea unor lucrări de certă valoare științifică. E cazul cercetătorului coordonator Nicolae Fuștei de la Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei. Originar din comuna Pîrlița, raionul Ungheni, în 1975 a absolvit facultatea de energetică a Institutului Politehnic din Chișinău. În continuare, pe parcursul a unui deceniu și ceva, a activat în cadrul unui Institut Unional de Proiectări în funcție de

inginer, inginer superior, inginer coordonator și conducător de grupă, ceea ce atestă înalta sa prestație profesională. Ca apoi să-și uimească prietenii și colegii, urmînd o cu totul altă chemare a inimii sale – dragostea pentru Dumnezeu, viața sfinților, pentru ortodoxism, de care în mare măsură a fost îngădită populația noastră într-o țară ateistă: în 1989 a absolvit Seminarul Teologic, în 1993 – Academia Teologică din Moscova. În același an inginerul Nicolae Fuștei a susținut teza de candidat în teologie, în terminologia de la noi – doctor în teologie.

Din același an activează în cadrul Institutului de Istorie, Stat și Drept, specializîndu-se în probleme de istorie a culturii medievale românești. Cunoștințele și experiența sa de ilustru cercetător s-au materializat în cea de a doua teză de doctor în științe istorice, pe care a susținut-o în 2003, deci peste 10 ani de la venirea sa în această instituție academică. Concomitent, citește cursul de Teologie fundamentală și Drept bisericesc la Academia Teologică din Chișinău. Din 1995 este redactor-șef la ziarul Curierul Ortodox, a fost și director la publicația Православный Вестник. A publicat o serie de lucrări științifice, inclusiv 4 monografii în calitate de autor, coautor. Și iată că în prezent Nicolae Fuștei a ajuns la cea de a 5-ea sa monografie, deosebit de valoroasă în opinia experților - Opera Mitropolitului Dosoftei în contextul culturii spirituale sud-est și est europene, recent apărută, actuală, deși e cu referință la a doua jumătate a secolului al XVII-lea.

Mitropolitul Dosoftei a activat într-o epocă, numită ulterior de aur a culturii românești. Potrivit celor înserate de acad. Andrei Eșanu în Cuvînt înainte, de la distinsul istoric Ștefan Ciobanu, membru al Academiei Române, care a publicat în 1915 o primă lucrare de sinteză dedicată operei cărturărești a lui Dosoftei, nimeni nu a încercat să revizuiască ori să reevalueze ce s-a făcut în materie de cercetare și valorificare a moștenirii marelui nostru cărturar sub toate aspectele. Această sarcină i-a revenit s-o realizeze cercetătorului Nicolae Fuștei, care a avut curajul să înfrunte toate greutățile în realizarea unei lucrări de asemenea anvergură, să citească și să recitească prin arhive și biblioteci mii de pagini privind viața și activitatea Mitropolitului Moldovei, opera lui în original, să contrapună tezele expuse de alți cercetători din țară și de peste hotare și să le combată atunci, cînd a fost cazul cu toate argumentele de rigoare. Bunăoară, referitor la originea etnică a lui Dosoftei (numele de botez Dimitrie Barilovici) unii istorici sunt de părere că este grec, alții – ucrainean, cei de ai treilea – român. Nicolae Fuștei în rezultatul studiilor sale a ajuns la concluzia că este aromân, descendent din Serbia.

Cercetătorul moldovean a reușit să realizeze această lucrare monografică despre cunoscutul și necunoscutul Dosoftei și a avut de spus un cuvînt greu în acest sens grație cunoștințelor sale profunde în materie de energetică, teologie, precum și cele de istorie. Referitor la primul compartiment, studiile din domeniul ingineriei energetice, cred că acestea l-au disciplinat, i-au dat coerență și aripi gândurilor, l-au făcut să judece logic, poate în unele cazuri aparte - și în formule matematice, ca în final să direcționeze energia minții sale, energia sufletului, energiile colegilor săi care l-au susținut - în realizarea cărții vieții sale despre Mitropolitul Dosoftei.

După lucrarea de sinteză a lui Ștefan Ciobanu au fost publicate doar studii privind unele aspecte ale vieții, cercetării ecleziastice și operei lui Dosoftei. Nicolae Fuștei, la rîndul său, a reușit să prezinte întreaga activitate culturală, spirituală, tipografică și cărturărească a Mitropolitului Moldovei. La temelia lucrării a pus un spectru larg de izvoare documentare, narrative și epistolare, opera propriu-zisă a cărturarului, traduceri sale, variate scrieri ecleziastice. Autorul investigației îl plasează pe Dosoftei într-o vastă arie de cultură de sorginte bizantină sud-est și est europeană, împrejurare care l-a determinat să-l vadă nu numai ca pe un mare reformator și inovator în cultura românească, dar și ca o personalitate de prim rang în cultura europeană din sec. al XVII-lea.

Cercetările efectuate, susține acad. Andrei Eșanu în acelaș Cuvînt înainte, i-au permis lui Nicolae Fuștei să ajungă la concluzii deosebit de interesante și valoroase, dintre care vom evidenția cîteva. O privire similară asupra evoluției culturii românești din sec. al XVII-lea denotă un început de modernizare, de racordare la curentele culturale europene, dar ulterior transformate prin optica unei spiritualități autohtone, inclusiv și prin diversa operă a lui Dosoftei. Ideea unității de limbă și de neam a românilor este exprimată cu o deosebită putere de

convingere de către cărturar, în special în predosloviile și dedicațiile lui la diversele scrieri și tipărituri. Prin traducerea cărților de cult în limba română, Mitropolitul Moldovei s-a manifestat ca un mare reformator al limbii liturgice, pe care a știut s-o promoveze, astfel încât să nu dezbină biserica și să nu trezească nemulțumirea clerului și a mirenilor, precum s-a întâmplat cu reforma lui Nikon în Rusia. Reforma lui Dosoftei a pus capăt dominației limbii slavone în Țările Române, atât în biserică, cât și în activitatea de stat. Secolul al XVII-lea reprezintă în plan interortodox o perioadă de maximă afirmare cultural-bisericească, de intense controverse teologice și de polemici care au dus, în final, la cristalizarea concepției ortodoxe în problemele ce țin de teologia biblică și cea practică.

Lucrarea inginerului, teologului și istoricului Nicolae Fuștei va trezi, fără îndoială, un viu interes atât în mediul intelectual academic și universitar, cât și cel al publicului larg de cititori în dorința de a afla lucruri noi despre acel care a fost Mitropolitul Dosoftei, trecut în rândul sfinților la 5 iunie 2005. UNESCO a consacrat anul 1974 Mitropolitului Dosoftei cu prilejul împlinirii a 350 de ani de la naștere și a trei secole de la trecerea sa în eternitate. Cartea, prin însăși apariția ei, constituie un eveniment științifico-cultural și un îndemn din partea autorului de a-i cunoaște mai bine pe acei care i-au dus faima Țării Moldovei.

**Tatiana Rotaru,
Serviciul de presă al A.Ș.M.**